

Digitaal Pestprotocol

1. Inleiding

Met de toename in gebruik van digitale middelen in de maatschappij, neemt ook de kans op misbruik van deze middelen toe. Ook als onderwijsorganisatie dienen wij voorbereid te zijn op het gebruik en/of misbruik van digitale middelen, door leerlingen die aan onze zorg zijn toevertrouwd.

2. Begripsbepaling

Om een digitaal pestprotocol te kunnen definiëren, dienen we eerst helder te hebben wat wij verstaan onder pesten en specifiek onder digitaal pesten. Pas wanneer dit helder is, kan een protocol een toegevoegde waarde vormen. Om tot deze definities te komen kan de onderstaande vraag een startpunt bieden:

Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten?

Wat is plagen?

Bij plagen kun je elkaar aan. De ene keer word je geplaagd en een andere keer plaag jij. Het is niet kwaad bedoeld, maar meer als geintje. Je kunt er zelf om lachen. De geplaagde voelt zich er niet vervelend door.

Wat is pesten?

Bij pesten ben je niet gelijk aan elkaar. De pester heeft een grotere mond, is sterker en anderen kijken tegen hem of haar op. Hij of zij moet steeds jou hebben. De pester wil je expres kwetsen of pijn doen.

Kenmerken:

- De pesters zijn sterker, ouder of met meer.
- Het pesten is tegen je zin, maar je kunt het niet stoppen.
- Het gebeurt vaker dan één keer, soms weken of maanden lang
- Het gebeurt meestal zo dat volwassenen het niet merken.
- Je hebt verdriet en pijn, het pesten maakt je angstig of bang.

Wat is digitaal pesten?

Digitaal pesten is een onderdeel van traditioneel pesten. Deze vorm van pesten onderscheidt zich doordat hij via digitale middelen uitgevoerd wordt en daardoor ook vaak veel meer anoniem gebeurt dan traditioneel pesten. Digitaal pesten kan plaatsvinden via computers, tablets, maar uiteraard ook via telefoons.

Omdat je elkaar bij digitaal pesten niet kunt zien, is het heel gemakkelijk om iemand te pesten, zonder dat die ander weet dat jij het bent die dat doet. Juist deze anonimiteit maakt het pesten voor het slachtoffer vaak nog zwaarder dan gewoon pesten. Hij kan niet zeggen dat het hem pijn doet en dat jij ermee moet stoppen.

Het kan ook best zijn dat jij maar een geintje uithaalt, maar dat de ander het helemaal niet grappig vindt. Er zelfs wakker van ligt.

Digitaal pesten kan op school maar ook, en vooral, thuis gebeuren. Als je je telefoon op zak hebt, maar ook als je rustig achter je eigen computer zit. De scheldwoorden, de beledigingen, de bedreigingen kunnen ervoor zorgen dat je je zelfs in je eigen omgeving niet meer veilig voelt.

Een paar voorbeelden van cyberpesten

- ze bedreigen je via sociale media
- ze schelden je uit op Facebook
- ze hacken je account
- ze zetten een naaktfoto met jouw hoofd erop op het internet
- ze zetten je op een bangalijs
- etc.
-

	fysiek	Via sociale media:
Buitensluiten en negeren	Ze kiezen je niet met gym. Je mag niet meedoen Niemand wil naast je zitten. Er wordt niet naar je geluisterd.	
Fysiek en of verbaal geweld	Ze maken je belachelijk. Je krijgt duwen en porren. Ze maken grapjes over je. Je wordt uitgescholden. Ze noemen je homo of lesbisch Je wordt uitgelachen. Ze maken je spullen kapot. Ze pakken je spullen af. Ze roddelen over je. Je wordt opgewacht of achtervolgd. Ze discrimineren je. Je wordt bedreigd. Je wordt geslagen of geschopt. Je wordt aangeraakt of betast. Je moet meedoen met seksspelletjes.	Schelden Bespotten Bedreigen Roddels verspreiden identiteits misbruik account misbruik/hacken
Dwingen tot ongewenst gedrag	diefstal	webcam sexuele handelingen

3. Schoolspecifiek

Een protocol cyberpesten is geen op zichzelf staand protocol. Het raakt de totale schoolorganisatie. Dit betekent dat het Protocol cyberpesten moet aansluiten bij de normen en waarden van de individuele school en moet passen binnen het geldende pestprotocol van de school.

Het hier beschreven protocol dient dan ook gezien te worden als een aanzet, een handreiking met kaders, waarbinnen de school zijn eigen passend beleid formuleert.

4. Doelgroepen

Cyberpesten raakt de totale organisatie. Doordat het cyberpesten niet lokatiegebonden is, het kan immers zowel vanuit thuis en vanuit school plaatsvinden, vraagt het om een brede aanpak. In deze aanpak dienen zowel leerkrachten, leerlingen en ouders betrokken te zijn. Alleen door een samenwerking tussen deze doelgroepen valt resultaat te boeken. Het gegeven dat het pesten niet meer lokatiegebonden is, brengt namelijk ook met zich mee dat de impact op het gepeste kind groter wordt.

In geval van digitaal pesten is er voor de gepeste geen "veilige haven" meer. Het pesten kan overal doorgaan, zowel thuis als op school. Hierdoor kan een kind zijn gevoel van veiligheid volledig kwijt raken, waardoor het welbevinden van het kind enorm daalt. Ongetwijfeld werkt dit door in de leerprestaties die we van dit kind mogen verwachten.

5. Stappenplan

Gezien het veelvuldig gebruik van allerlei media, is het van belang dat wij de leerlingen van onze scholen mediawijs maken. Dit protocol digitaal pesten kan uit eindelijk onderdeel uitmaken van een breder protocol mediawijsheid. Naast het aspect digitaal pesten kun je hierbij onder andere ook denken aan:

- Verantwoord gebruik van internet.
- Gebruik van social media (wel of niet en zo ja welke).
- Gebruik van telefoons.
- Gebruik op termijn van "eigen apparaten".

Binnen SKOD dienen we de komende jaren tot beleid op dit gebied te komen.

6. Protocol digitaal pesten

De aanpak van digitaal pesten dient op twee sporen zijn uitwerking op schoolniveau te krijgen.

a. Preventieve aanpak.

Wij dienen leerlingen bewust te maken van de mogelijkheden en risico's van het gebruik van media. Deze preventieve aanpak zal nader uitwerking vinden in een protocol mediawijsheid.

b. Curatieve aanpak.

Hoe gaat de school om met digitaal misbruik van media. Dit protocol richt zich vooral op dit aspect.

Signalen betreffende cyberpesten nemen we altijd serieus. Wanneer de leerkracht signaleert of signalen krijgt via de leerling of de ouders, dat er sprake is van cyberpesten, volgt hij/zij onderstaand stappenplan:

Stap 1.

Gesprek met de gepeste leerling en indien mogelijk gesprek met de dader(s)

Deze twee onderdelen vallen beiden onder de eerste stap. Ze dienen naast elkaar uitgevoerd te worden. Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de dader(s) dus opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de

gesprekken afzonderlijk plaatsvinden of dat dit in een driegesprek (leerkracht, slachtoffer, dader) kan plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

In het gesprek met de gepeste leerling is het van belang dat de leerkracht:

- deze leerling en diens klacht serieus neemt.
- de leerling zijn verhaal laat doen en daar de tijd voor neemt.
- zich probeert in te leven in de leerling.
- geen verwijten maakt. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.
- de leerling de tip geeft om de pester te blokkeren en/of te verwijderen wanneer het om pesten via social media gaat.
- door blijft vragen. Vooral wanneer het gaat om een gesprek met een leerling na het signaleren van digitaal pesten. De leerling zal niet snel vertellen dat hij/zij gepest wordt of zelf pest.

Opsporen van de dader(s)

Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. Dit kan gedaan worden door gesprekken te bewaren en uit te printen. In deze gesprekken kunnen aanwijzingen staan over wie de dader is.

In het gesprek met de dader(s) is het van belang:

- In te gaan op wat er gaande is.
- Door te vragen.
- Goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling en dit serieus te nemen.
- Te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling.
- Duidelijk te maken dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Stap 2.

Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt. Dat gebeurt bij voorkeur vóór het gesprek met de betrokken leerlingen. Denk hierbij aan het volgende:

- De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kunt u hen hierover informatie geven.
- De leerkracht informeert de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden of geeft aan na het gesprek met de leerlingen terugkoppeling te geven..
- De leerkracht vertelt de ouders welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.

Stap 3.

Maak de afweging of het wenselijk is het pestgedrag bespreekbaar te maken in de groep waarin de leerling zit.

Let hierbij vooral op neveneffecten die kunnen plaatsvinden. Indien het pesten zich beperkt tot een enkele pester, zou het bespreekbaar maken in een groep weinig meerwaarde kunnen hebben. Sla deze stap in dat geval ook over.

Stap 4.**Kom na een afgesproken termijn bij de gepeste leerling en pester terug om de voortgang te bespreken.**

Deze stap is belangrijk in het proces. Het geeft zowel de gepeste leerling als de pester het gevoel dat de leerkracht een actieve rol wil blijven spelen in het wel en wee van de leerlingen. Deze houding voorkomt vaak herhaling van het gedrag.